

*Archeologický ústav Československé akademie věd
pobočka v Brně*

*Přehled výzkumů
1957*

Brno 1958

PD 1520/1957 (1958)

14013/60

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1 9 5 7

Vydává : Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Stalinovy sady 19/23.

Odpovědný redaktor : Dr Josef Poulik

Redaktoři : Dr A. Benešová, Dr B. Klíma

Vydáno jako rukopis - 300 kusů - neprodejné.

Laténské sídliště v Němčanech

Začátkem října 1957 oznámil p. Oldřich Stejskal z Němčan (okr.Slavkov), že v katastru obce byly na pozemcích JZD orbou porušeny pravěké objekty. Průzkumem zjistila Dr. A.Benešová, že jde o laténské sídliště. Na příkaz ředitelství jsem tu provedl od 21.X. do 6.XI.1957 zjišťovací výzkum.

Sídliště leží ve vzdálenosti 1 km severně od obce v trati "Pratlos". Bylo postaveno na úpatí západního svahu mírného návrší, těsně nad korytem dnes vyschlého bezejmenného potoka. Je položeno v údolí, které se směrem jihozápadním otvírá do roviny ke Slavkovu. Proti studeným severním větrům byla osada dobře chráněna.

Hluboká orba, která zasáhla průměrně do hloubky 40 cm porušila sídelní objekty. Na zorané ploše se objevilo 5 laténských jam, z nichž mohly být prozkoumány jen dvě.

Objekt č. 1 :

Měl v podstatě tvar obdélníka se zaoblenými rohy, jehož delší osa směřovala od severu k jihu. Jáma byla zahlobena do žluté podložní spraše do hloubky 55 cm /celková hloubka od povrchu 95 cm/, dno měla rovné. Sprašové podloží podél celé východní stěny vytvářelo schůdek 30 cm široký a 30 cm vysoký, ostatní stěny spadaly téměř kolmo ke dnu. Uprostřed kratších stran byly kulové jamky, zapuštěné do hloubky 35 a 40 cm pod dno objektu. Výplň jámy tvořila černá, sypká, popelovitá hlína, v níž se našlo mnoho střeptů a zvířecích kostí.

Rozměry objektu: délka stran nebyl stejná, uvádím proto všechny; severní stěna 218 cm, jižní stěna 290 cm, východní stěna 390 cm, západní stěna 415 cm.

Objekt č. 2 :

Ležel 9 m jihovýchodně od objektu č. 1. Po odkrytí ornice se vyrysoval v podloží tmavým zásypem. Pádorys měl nepravidelný, v podstatě oválný, delší osa byla orientována ve směru Z-V. Dno objektu bylo nerovné, zvlněné. V severní polovině jámy zbyly čtyři,

od východu k západu nepravidelně rozmístěné jamky, zapuštěné 30-40cm pod dno objektu. Na rozhraní ornice a zásypu objektu leželo v západní polovině jámy několik kamenů, úlomky mazanice a zvířecí kosti. Orba tu pravděpodobně zničila ohniště. Zásyp objektu tvořila tmavá, sypká popelovitá hlína, v níž se našly četné střepy a zvířecí kosti, dále zlomky mazanice, struska a zlomky železa.

Laténské sídliště v Němčanech nebylo prozkoumáno celé. Mimo prozkoumaných objektů se na povrchu ještě zřetelně rýsovaly tři laténské jámy. Jiné stopy laténského osídlení jsme nezjistili a zdá se proto, že rozsah laténské osady nebyl velký.

Materiál z výzkumu není dosud zpracován, proto k časovému zařazení sídliště je možno učinit pouze několik poznámek. Keramika z objektů se rozpadá ve dvě výrazně odlišné skupiny. První tvoří hrubá keramika v ruce robená z hrnců s drsným povrchem, ale i z poněkud jemnějších nádob černě leštěných - obojí ještě halštatského charakteru. Druhou skupinou jsou nádoby vyrobené na hrnčířském kruhu. Je tu zastoupeno jednak zboží z jemně plavené hlíny a tvrdě vypálené /střepy z misek i ze situlovitých nádob/, jednak hrubší svisle rýhované situly z tuhé hlíny, zdobené pod ovaleným okrajem ornamentem vtlačovaných obrácených C. V ruce robené nádoby a keramika vyráběná na kruhu vystupují v obou objektech společně. Větší procento keramiky halštatského charakteru bylo v objektu č. 1, zatím co objekt č. 2 obsahoval už většinou keramiku vyráběnou na hrnčířském kruhu.

Pro datování jsou nejdůležitější svisle rýhované situly s ornamentem obrácených C, které se vyskytly v obou objektech. Je to keramika, typická pro moravská laténská sídliště, nejčastěji se vyskytující na Prostějovsku, Přerovsku a Kojetínsku^{1/}. Je datována na přelom 2. a 1. stol. př. n.l.^{2/}. Na dně objektu č. 2 byl nalezen zlomek lučičku s částí pera ze železné spony. Její patka se nedochovala, byla však nepochybně zpět zakřutá a nespojená s lučičkem. Podle všech známek to byla mladá varianta spony duchcovské konstrukce, kterou lze datovat na rozhraní 2. a 1. stol. př. n.l.^{3/}

Podle materiálu v dosud prokopaných objektech lze sídliště v Němčanech předběžně zařadit na přelom 2. a 1. stol. př. n.l.

Poznámky.

- 1/ J.Filip, Keltové ve střední Evropě, Praha 1956, 205.
- 2/ L.Horáková-Jansová, Laténská tuhová keramika v Čechách a na Moravě, Pam.arch. XLVI 1955, 157; J.Filip, l.c., 206.
- 3/ J.Filip, l.č., 96.

J.Meduna

Eine Latènezeitliche Siedlung in Němčany, Bezirk Slavkov.

Anlässlich der Grabung in Němčany wurden 2 latènezeitliche Siedlungsobjekte erforscht. Eines davon ist länglich, mit seiner längeren Achse in Richtung N-S orientiert /Objekt Nr.1./, das zweite ist oval in Richtung W-O orientiert /Objekt Nr.2/.

In beiden Objekten fanden sich zwei Keramikarten. Einerseits Scherben von größeren Gefäßen von Hallstattcharakter, andererseits die übliche latènezeitliche Siedlungskeramik, erzeugt auf der Töpferscheibe. Für die Datierung dieser Objekte sind jedoch am wichtigsten jene Scherben von senkrecht gerillten Situlas aus graphitiertem Ton, verziert unter dem Hals mit dem Ornament eines umgekehrten C. Dieser Keramiktyp wird in die Jahrhundertwende des 2. und 1. Jahrhunderts datiert. In die gleiche Zeit gehört auch das im Objekt Nr. 2 gefundene Bruchstück einer Fibel. Die Siedlung in Němčany wurde jedoch nicht zur Gänze erforscht.

Dem Material aus dem bisher durchforschten Objekten nach ist es jedoch möglich die Siedlung in die Jahrhundertwende des 2. und 1. Jahrhunderts einzureihen.